

– на способах и средствах ее достижения и тому подобное. Большинство авторов едины только во взглядах, что: фундаментализация образования направлена на повышение качества образования и образованности личности. Другие имеют в виду формирование культуры и мировоззрения, повышение творческого и интеллектуального потенциала, формирование профессиональной компетентности специалиста и потенциала дальнейшего образования и тому подобное. Выяснено, что профессиональная подготовка социального работника включает в себя не только деятельность педагога и студента, образуют процесс обучения, но и самостоятельную деятельность субъекта, саморазвитие, усвоение субъектом опыта путем анализа, осмысления и преобразования сферы деятельности, в которую он включен. Выявлено посредством реализации которых подходов к фундаментализации высшего профессионального образования становится возможным целостный изложение теоретических учебных курсов и эффективное прохождение студентами практики в социальной сфере, и способствует повышению качества подготовки будущих специалистов в ЗВО.

Ключевые слова: фундаментализация, профессиональная подготовка, будущие социальные работники, подходы к фундаментализации.

FUNDAMENTALIZATION OF PROFESSIONAL PREPARATION FOR FUTURE SOCIAL WORKERS

Kuzminskyi A. I., Bida O.A.

Abstract. The article deals with the fundamentalization of education by different scholars. Different points of view and approaches to the definition of the notion of fundamentalization of education are revealed. The concepts of fundamentalization of the professional training of a future specialist are based on the goals and functions of fundamentalization and on the ways and means of its achievement, and so on. Most authors are united only in the views that: the fundamentalization of education is aimed at improving the quality of education and personal development. Others have in mind the formation of culture and outlook, the enhancement of creative and intellectual potential, the formation of the professional competence of the specialist and the potential of further education, etc. It was found out that the professional training of a social worker includes not only the activities of the teacher and the student, forming the process of learning, but also the independent activity of the subject, self-development, the assimilation of the subject of experience by analyzing, understanding and transforming the sphere of activity. It is revealed through the implementation of which approaches to the fundamentalization of higher professional education becomes possible a holistic presentation of theoretical training courses and the effective passage of students' practice in the social sphere, which also contributes to the improvement of the quality of training future specialists in higher educational establishments.

Key words: fundamentalization, professional training, future social workers, approaches to fundamentalization.

УДК 37. 378

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ У ВНЗ УКРАЇНИ

О.В. КУЧАЙ, доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: kuchay@ukr.net

Анотація. У статті висвітлюється професійна підготовка майбутніх психологів у ВНЗ України. Розглядаються особливості професійної підготовки майбутніх психологів. Професійна підготовка майбутніх психологічних кадрів є однією з ключових проблем в теорії, науці та практиці психології. Розкриваються основні напрями роботи психолога в системі освіти.

Ключові слова: професійна підготовка, психолог, освіта, практика.

Актуальність (Introduction). Потреба інтеграції вітчизняної системи вищої освіти у світовий освітній простір, необхідність підвищення конкурентоспроможності випускників вітчизняних ВНЗ на ринку праці ставить завдання неупередженої оцінки наявної ситуації, передусім з позицій наявних світових вимог. Удосконалення системи підготовки фахівців передбачає також виявлення причин наявних невідповідностей та пошук можливостей для їхнього подолання. Відзначені обставини зумовлюють актуальність даного дослідження [1].

Аналіз останніх джерел та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Професійну підготовку психолога розглядають сучасні дослідники О. Бондаренко, С. Максименко, В. Моляко, С. Марков, В. Панок, Д. Пенішкевич, В. Сагарда, Д. Струннікова, В. Рибалка та ін.

Мета (Purpose). Метою даної роботи є визначення особливостей професійної підготовки майбутніх психологів у ВНЗ України.

Методи (Methods). Теоретичні (аналіз філософської, педагогічної, психологічної літератури).

Результати (Results). У результаті своїх наукових досліджень, В. Панок висвітлює особливості професійної підготовки майбутніх психологів, такі як:

1) специфіка підготовки практичних психологів відмінна від змісту, форм та методів підготовки психологів-викладачів або психологів-дослідників;

2) не всяка людина може працювати психологом, тому процес підготовки має включати формування професійно важливих рис особистості спеціаліста (психологічний світогляд, спрямованість особистості, навички саморегуляції, розвиток професійної інтуїції, специфічна Я-концепція, альтруїстичні настанови та інше);

3) форми та методи професійної підготовки в галузі психології мають бути домірними змістові цієї підготовки, тому в процесі навчання вони мають еволюціонувати від академічно-лекційних, на етапі теоретичного засвоєння знань, до практичних, більш активних – семінари, тренінги, воркшопи та інші;

4) практикуючі психологи мають спеціалізуватися в конкретному виді практичної психології, у процесі професійної підготовки має здійснюватися відбір та поглиблення професійної орієнтації майбутніх спеціалістів, певна спеціалізація в конкретному виді (техніці) роботи (дитяча психотерапія, подружнє консультування, індивідуальна психокорекція девіантної поведінки);

5) центральним методом організації та викладу навчального матеріалу має бути випадковий (ситуаційний) підхід;

6) професійна підготовка психолога є неможливою без теоретичного і практичного засвоєння етичних норм (психологічної деонтології) [2].

Професійна підготовка майбутніх психологічних кадрів є однією з ключових проблем в теорії, науці та практиці психології. Дослідники та практичні працівники, що дають оцінку системі освіти, роблять висновки про кризовий стан підготовки психологів. Криза проявляється в тому, що рівень підготовленості випускників вищих навчальних закладів у нашій країні не відповідає вимогам суспільства та світовим стандартам. Сучасна професійна підготовка не орієнтована на якісні показники, нові принципи та технології навчання. Спостерігається розрив між загальнокультурним та професійним компонентами в навчанні, що не забезпечує формування професійної культури психолога, його готовності до професійної діяльності.

Як показує вітчизняний досвід та досвід високорозвинених країн, завдання підготовки майбутніх фахівців системи освіти найбільш ефективно вирішуються на шляхах її професіоналізації, гуманітаризації, креативізації. Ключовими є проблеми гуманітаризації навчання, тому що саме вона задає стратегію створенню цілісної системи освіти. Отже, важливим є новий підхід до самого розуміння підготовки спеціаліста в руслі загальногуманістичних тенденцій у суспільстві.

Сучасна підготовка спеціалістів має технократичну орієнтацію, що виражається в інформаційно-предметному змістові навчання і в дидактично-алгоритмічних методах, що відповідають традиційній у психології установці на навчання прийомів засвоєння і розуміння знань. Здійснюючи підготовку майбутніх фахівців акцент потрібно робити на прийнятті знань, на трансформації цінностей повідомлення у власні цінності реципієнта, тому що тільки

прийняті особою цінності складають основу її активності й регулюють індивідуальну поведінку. При цьому, у власну систему цінностей можуть бути включені зовнішні орієнтації, якщо: це не викликає морально-орієнтаційного дисонансу, внутрішнього дискомфорту; зовнішні цінності не суперечать уже існуючим в особистісній структурі цінностям; нова орієнтація, що виникла в результаті прийняття цінностей, дозволяє особистості задовольнити будь-які свої потреби [3].

Основними напрямками роботи психолога в системі освіти визначено такі: психодіагностика, психокорекція, психопрофілактика, реабілітація, психологічне прогнозування, психологічна експертиза.

У процесі фахового становлення майбутніх психологів-практиків важливе значення має діагностика їхньої готовності до професійної діяльності: важливими є не лише теоретична підготовка, а й вік, психологічні особливості майбутнього фахівця, наявний досвід спілкування з дітьми, сформовані ціннісні орієнтації. Маючи початковий рівень педагогічної освіти, майбутні психологипрактики отримують можливість реалізувати у практичній діяльності теоретичні знання, здобуті під час навчання.

Фахова підготовка практичних психологів складається з трьох умовних блоків: теоретико-експериментальна підготовка – вивчення класичних психологічних дисциплін, що здійснюється традиційними методами (загальна психологія, історія психології, психологія особистості, вікова психологія, експериментальна психологія тощо); опанування теоретичних засад практичної психології, яке здійснюється шляхом участі студентів у активних (інтерактивних) формах навчальної діяльності: семінарах, майстер-класах, тренінгах, дискусіях (психологічне консультування, основи психотерапії та психокорекції, психологічна служба у системі освіти тощо); оволодіння практичними психологічними технологіями, методиками і методами формування навичок роботи з людьми (групою), що здійснюється у процесі практичної роботи та під час участі у семінарах-практикумах.

Висновки і перспективи (Discussion). Отже, така трирівнева підготовка майбутніх практичних психологів дасть змогу: здійснювати у процесі навчання професійний відбір і поглиблювати професійну орієнтацію студентів; системно викладати основи наукової і практичної психології; формувати професійно значущі риси особистості та навички практичної роботи спеціаліста [4].

Список використаних джерел

1. Вінтюк Ю.В. Стан підготовки майбутніх психологів у ВНЗ України з позицій сучасних вимог // «Young Scientist». – № 12.1 (40). – 2016. – С. 395-399.
2. Матвієнко О.В., Затворнюк О.М. Професійна підготовка майбутніх психологів як психолого-педагогічна проблема // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Випуск 1. Том 1. – 2014. – С. 215-220
3. Ярая Т. А. Професійна підготовка майбутніх практичних психологів до роботи зі студентами з обмеженими можливостями як предмет психологічного аналізу [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2011/3_2011/29.pdf
4. Шавровська Н., Смаліус Л. Підготовка практичних психологів для закладів освіти // Рідна школа. – №10 (жовтень). – 2011. – С. 59-63

References

1. Vintyuk YU.V. (2016) Stan pidhotovky maybutnikh psykholohiv u VNZ Ukrayiny z pozytsiy suchasnykh vymoh [The state of training of future psychologists in higher educational institutions of Ukraine from the standpoint of modern requirement]. «Young Scientist». № 12.1 (40). 395-399.
2. Matviyenko O.V., Zatvornyuk O.M. (2014) Profesiyna pidhotovka maybutnikh psykholohiv yak psykholoho-pedahohichna problema [Professional training of future psychologists as a psychological and pedagogical problem]. *Naukovyy visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu*. Vypusk 1. Tom 1. 215-220.
3. Yaraya T. A. Profesiyna pidhotovka maybutnikh praktychnykh psykholohiv do roboty zi studentamy z obmezhenymy mozhlyvostyamy yak predmet psykholohichnoho analizu [Professional training of future practical psychologists to work with students with disabilities as a subject of psychological analysis]. [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu:

4. Shavrovs'ka N., Smalyus L. (2011) Pidhotovka praktychnykh psykholohiv dlya zakladiv osvity [Preparation of practical psychologists for educational institution]. *Ridna shkola*. №10 (zhovten'). 59-63.

ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ ПСИХОЛОГОВ В ВУЗАХ УКРАИНЫ

Кучай А.В.

Аннотация. В статье освещается профессиональная подготовка будущих психологов в вузах Украины. Рассматриваются особенности профессиональной подготовки будущих психологов. Профессиональная подготовка будущих психологических кадров является одной из ключевых проблем в теории, науке и практике психологии. Раскрываются основные направления работы психолога в системе образования.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, психолог, образование, практика.

PROFESSIONAL PREPARATION FOR FUTURE PSYCHOLOGISTS IN UKRAINIAN HIGHER EDUCATION

Kuchai O.V.

Abstract. The article covers the professional training of future psychologists in higher educational institutions of Ukraine. Features of the professional training of future psychologists are considered. Professional training of future psychological staff is one of the key problems in theory, science and practice of psychology. The main directions of the psychologist's work in the education system are revealed. Professional training of practical psychologists consists of three conditional blocks: theoretical and experimental preparation - the study of classical psychological disciplines, carried out by traditional methods (general psychology, history of psychology, psychology of personality, age psychology, experimental psychology, etc.); mastering of the theoretical foundations of practical psychology, which is carried out through the participation of students in active (interactive) forms of educational activities: seminars, master classes, trainings, discussions (psychological counseling, basics of psychotherapy and psychocorrection, psychological service in the education system, etc.); mastering practical psychological technologies, methods and methods of forming skills of work with people (group), which is carried out in the process of practical work and during participation in workshops.

Key words: professional training, psychologist, education, practice.

УДК 378.14:377.35

ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЯ ЗАГАЛЬНОПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Т.П. КУЧАЙ, доктор педагогічних наук, доцент, професор
кафедри педагогіки і психології,

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II, м. Берегово

E-mail: tetyanna@ukr.net

О.В. КУЧАЙ, доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: kuchay@ukr.net

Анотація. Розглянуто фундаменталізацію загальнопрофесійної підготовки майбутнього фахівця як педагогічну проблему. Розкрито поняття фундаменталізації – як процесу якісної зміни вищої освіти на основі принципу її фундаментальності.

Фундаменталізацію професійної та загальнопрофесійної підготовки майбутнього фахівця вчені відносять до категорії якості освіти та освіченості особистості і визначають як процес багатоваріантної (нелінійної) взаємодії суб'єктів освітнього простору, результатом якого є формування у них універсальних базових, загальнопрофесійних і професійних компетентностей, узагальнених способів мислення,